

Materiały faktograficzne

Agnieszka Lisowska¹, agnieszka.lisowska@uwr.edu.pl, Zakład Geografii Społeczno-Ekonomicznej, Uniwersytet Wrocławski

Arkadiusz Ochmański, arkadiusz.ochmanski@uwr.edu.pl, Zakład Geografii Regionalnej i Turystyki, Uniwersytet Wrocławski

Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu zgorzeleckiego

Abstrakt: Badania dotyczące potencjału turystyczno-kulturowego mikroregiony zostały oparte na metodzie opracowanej przez A. Mikos von Rohrscheidt, opublikowanej pierwotnie w monografii "Turystyka Kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy", Gniezno, 2008. Analiza skupia się na następujących elementach: potencjalne cele turystyki kulturowej w powiecie, pozostała oferta czasu wolnego, zagospodarowanie turystyczne i dostępność komunikacyjna regionu. Waloryzacja powstała w oparciu o metodę bonitacji punktowej z odpowiednio dobranymi kryteriami oceny, odpowiadającymi skali popularności danej grupy walorów i rodzajów wypraw kulturowych.

I. Dane dotyczące przebiegu badania

Obszar badania: powiat zgorzelecki

Lokalizacja: województwo dolnośląskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno- kulturowego mikroregionów zawarta w Mikos von Rohrscheidt A., 2010, Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy. (Wyd.2)Wyd. KulTour.pl, Poznań

Kwerenda źródłowa literatury i materiałów: luty-marzec 2018

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: luty 2018

Przeprowadzający badania : Agnieszka Lisowska i Arkadiusz Ochmański

Data wypełnienia formularza: 28-29 marca 2018

II. Formularz waloryzacyjny

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A: Zabytki:

I.A. a) Obiekty sakralne:

Historyczny zespół sakralny dużej wielkości Z (pierwsze dwa) (6)

Mniejszy lub częściowo zachowany historyczny zespół sakralny (pierwsze dwa) (3)

Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)

kościół ewangelicki pw. Zmartwychwstania Pańskiego - ruina w Ruszowie (2)

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (pierwsze trzy) (4)

Barokowy XVIII wieczny kościół św. Bartłomieja w Działoszynie (4)

kościół parafialny pw. św. Józefa Robotnika (4)

¹ Autorzy składają serdeczne podziękowania Panu Dr inż. Jerzemu Oleszkowi, emerytowanemu pracownikowi naukowo-dydaktycznemu Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu za cenne uwagi dotyczące przeprowadzonej dla powiatu zgorzeleckiego waloryzacji oraz interpretacji jej wyników.

Gotycki kościół pw. Najświętszej Marii Panny w Jędrzychowicach-przykład kościoła obronnego (4)

kościół filialny pw. św. Antoniego Padewskiego w Łagowie (0)

kościół pw. św. Franciszka w Asyżu w Pieńsku(0)

kościół filialny pw. Podwyższenia Krzyża Św. w Żarkach Średnich (gm. Pieńsk) (0)

kościół ewangelicki, ob. katolicki, parafialny pw. MB Szkaplerznej w Starym Węglińcu(0)

kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Bogatyni (0)

kościół garnizonowy, ob. parafialny pw. św. Bonifacego w Zgorzelcu(0)

kościół ewangelicki, ob. katolicki, parafialny pw. św. Jana Chrzciciela w Zgorzelcu(0)

Łącznie za powyższą kategorię 10 pkt

I.A. b) Zamki i pałace:

Monumentalny zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD

(za pierwsze trzy) (12)

Monumentalny zamek lub pałac historyczny, ZD (za pierwsze trzy) (10)

Zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy)(5)

Zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (3)

XVI wieczny renesansowy pałac w Łagowie (3)

XVI wieczny renesansowy zespół pałacowo-parkowy w Lasowie (3)

Klasycystyczny XVIII wieczny pałac w Sławnikowicach (3)

Renesansowy pałac w Kunowie z przełomu XVI i XVII wieku (0)

Barokowy XVIII wieczny pałac w Radomierzycach (0)

Eklektyczny pałac w Łomnicy z XIX wieku (0)

Zamek lub pałac stylizowany D (za pierwsze dwa*) (2)

Dwór lub inna rezydencja, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy) (6)

Ruina historycznego zamku/grodu/palacu D (za pierwsze trzy*) (2)**

Ruina historycznego zamku, pałacu, grodu niedostępna (za pierwsze trzy*)**

Ruiny Zamku w Trzcińcu (0)

Łącznie za powyższą kategorię 9 pkt

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń ZD

(pierwsze trzy) (6)

XIX wieczny "Górnołużycki Panteon" na cześć Wilhelma I i Fryderyka III-miejsce podpisania

Układu Zgorzeleckiego w 1950 r. (Układ między Rzeczpospolitą Polską a Niemiecką

Republiką Demokratyczną o wytyczeniu ustalonej i istniejącej polsko-niemieckiej granicy

państwowej) (6)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń* Z

(pierwsze dwa) (3)**

Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy) (4)**

Liczne przykłady architektury łużyckiej reprezentowanej przez zabytkowe domy przysłupowe ,

np. XIX wieczna Zagroda Kołodzieja w Zgorzelcu (obiekt translokowany z miejscowości

Wigancice Żytawskie), Dom Zegarmistrza w Bogatyni i wiele innych (4)

Budynek – miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze dwa*)(4)**

Budynek o znacznych walorach architektonicznych Z (pierwsze trzy**) (3)**

Budynek, miejsce ważnych wydarzeń Z (pierwsze dwa***)(1)**

Historyczne fortyfikacje miejskie zachowane z znacznej części ZD (4)

Znaczne fragmenty historycznych fortyfikacji miejskich (2)

Ruiny fortyfikacji miejskich (1)

Zachowane w znacznej części zespoły zabytkowe związane z dziejami innych niż polska

grup etnicznych (za pierwsze dwa zespoły) (7)

Zespół zabytkowych kamienic i domów z XVI-XX wieku na Przedmieściu Nyskim (7)

Pojedyncze zabytki związane z dziejami innych grup etnicznych ZD (za pierwsze dwa*) (4)

Dom Jakuba Boehme w Zgorzelcu (4)

Częściowo zniszczone lub niedostępne obiekty związane z innymi grupami etnicznymi (pierwsze dwa) (1)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu międzynarodowym ZD (pierwszy) (10)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu krajowym ZD (pierwsze dwa*) (7)

Kopalnia Węgla Brunatnego "Turów"-odkrywka węgla brunatnego (7)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu regionalnym ZD (do trzech*) (3)**

Zespół przemysłowy młyna „trójkolowego”, ob. budynek miesz.-usł. (3)

XIX wieczny wiadukt kolejowy na Nysie Łużyckiej w Zgorzelcu -jeden z najdłuższych wiaduktów w Polsce (3)

Historyczna funkcjonująca stale linia kolejowa lub żeglugowa (tylko za przystanek początkowy lub końcowy danej linii) (6)

Historyczna funkcjonująca sezonowo lub nieregularnie linia kolejowa lub żeglugowa (lub przystanki pośrednie linii stałej) (za pierwszy przystanek 4)**

Dodatkowe punkty za wszystkie miejsca lub obiekty wpisanych powyżej klas:

Za stałych przewodników miejskich oprowadzających po obiektach lub przewodników obiektowych w j. polskim (za pierwsze pięć) (po 2 pkt)

"Zagroda Kołodzieja" w Zgorzelcu (2)

Kopalnia Węgla Brunatnego "Turów" (2)

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu obiektach) (1 pkt)

Za możliwość zamówienia przewodnika obiektowego (pierwsze pięć) (1 pkt)**

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu) (po 1 pkt)

Przewodniki elektroniczne po miejscu lub obiekcie (za pierwsze trzy) (1),

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego miejsca lub obiektu (pierwsze 2) (po 2 pkt)

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania miejsca lub obiektu (za pierwsze 2) (po 1 pkt)

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (przynajmniej dwie wersje obcojęzyczne, w pierwszych trzech obiektach) (dodatkowo po 1 pkt)

Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (za pierwsze trzy obiekty) (1 pkt),

"Zagroda Kołodzieja" w Zgorzelcu (1)

Kopalnia Węgla Brunatnego "Turów"(1)

Własny materiał informacyjny w obiekcie w językach obcych (przynajmniej dwóch) w pierwszych trzech obiektach (1 pkt)

"Zagroda Kołodzieja" w Zgorzelcu(1)

Kopalnia Węgla Brunatnego "Turów"(1)

Za bardzo dobry (2) lub dobry (1) stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) można doliczyć w sumie od 1 do 2 punktów dla całego regionu).

"Zagroda Kołodzieja" w Zgorzelcu, Kopalnia Węgla Brunatnego "Turów"-bardzo dobry stan utrzymania większości obiektów (1)

Łącznie za powyższą kategorię 42 pkt

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące:**I.B. a) Budowle historyczne i monumenty:****Monumenty (pomniki) o znaczeniu regionalnym (do trzech) (2)***Kopia słupa długodystansowego poczty polsko-saskiej z 1725 roku w Zgorzelcu (2)**Pomnik Orla Piastowskiego na Cmentarzu II Armii Wojska Polskiego (2)***Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech****) (1)***Pomnik Milenium w Zgorzelcu (1)**Pomnik Jana Pawła II w Zgorzelcu (1)***Miejsca historyczne o znaczeniu międzynarodowym (do trzech) (8)****Miejsca historyczne o znaczeniu krajowym (do trzech) (4)***Stalag VIII A na Ujeździe w Zgorzelcu -dawny niemiecki obóz jeniecki działający w trakcie II wojny światowej. W niewoli znajdowało się tutaj ponad 100 tys. jeńców z całego świata (4)***Miejsca historyczne o znaczeniu regionalnym, (do trzech**) (2)***Trójkąt granic PL-DE-CZ w Porajowie-miejsce spotkania przywódców Polski, Czech i Niemiec z okazji wejścia do Unii Europejskiej (1.05.2004) (2)***Miejsca związane z akcją utworów literackich o międzynarodowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (3)****Miejsca związane z akcją utworów literackich o krajowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (2)****Miejsca związane z biografią osób o międzynarodowym znaczeniu (pierwsze trzy) (3)***Pałac w Sławnikowicach-miejsce zamieszkania Ehrienfrieda Waltera von Tschirnhausa**("wynalazcy" technologii produkcji porcelany tzw. miśnieńskiej)(3)**Obóz jeniecki Stalag VIII A-miejsce gdzie francuski kompozytor Olivier Messiaen skomponował "Kwartet na Koniec Czasu", jedno z największych arcydzieł muzyki poważnej XX wieku (3)**Restauracja "Piwnica Staromiejska" w Zgorzelcu-w styczniu 2015 roku gościł tutaj znany amerykański aktor Nicolas Cage (3)***Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu (do trzech) ZD (2)****Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu niedostępne lub częściowo zachowane (za pierwsze dwa*) (1)****Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)***Zgorzelec-miejsce urodzenia Honoraty Skarbek, piosenkarki (2)**Zgorzelec-miejsce urodzenia Joanny Jędrejek, aktorki serialowej(2)***Miejsca związane z biografią osób innej narodowości, ważnych w skali krajowej dla tych narodowości (za pierwsze dwa) (2)***Kruczy Folwark-miejsce zamieszkania Bartłomieja Scultetusa-astronoma, kartografa, twórcy Mapy Górnych Łużyc-najstarszej mapy językowej w Europie Środkowej (2)**Łącznie za powyższą kategorię 27 pkt***I.B. b) Cmentarze historyczne****Nekropolia zbiorowa innych znanych w skali kraju osobistości (do trzech) (5)***Cmentarz żołnierzy polskich im. Bohaterów II Armii Wojska Polskiego w Zgorzelcu (5)***Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali międzynarodowej (6)****Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali kraju (do trzech) (2)****Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (do trzech) (1)***Nagrobek Bartłomieja Scultetusa w Zgorzelcu (1)***Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej*** (do dwóch) ZD (1)****Za każdy cmentarz zabytkowy lub inną nekropolię o znacznie ograniczonej dostępności – odejmuje się połowę przyznanych punktów***Łącznie za powyższą kategorię 6 pkt*

I.C) Pojedyncze dzieła sztuki:**Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech*) (3)***Rokokowy piec kaflowy z 1730 roku w kościele pw. Piotra i Pawła w Miedzianej (3)**Nagrobek rycerza von Lossowa na murze cmentarnym kościoła pw. św. Piotra i Pawła w Radomierzycach (3)**Barokowe epitafium Jana Jerzego von Warnsdorfa na zewnętrznym murze kościoła**Najświętszej Marii Panny w Osieku Łużyckim (3)***Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)***WAZE (Wyraz Artystyczny Zjednoczonej Europy)-ceramiczna płaskorzeźba w Zgorzelcu (2)**Łącznie za powyższą kategorię 9 pkt***I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki)****Muzea o znaczeniu regionalnym (do trzech) (5)***Izba pamięci Jakuba Boehme (5)***Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (2)***Muzeum Łużyckie w Zgorzelcu (2)***Muzea typu skansenowskiego duże o przynajmniej regionalnym zasięgu (10)****Inne muzea typu skansenowskiego (za pierwsze dwa) (6)****Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu krajowym (w sumie za pierwsze trzy) (4)****Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym* (w sumie za pierwsze trzy) (2)****Organizacja Nocy Muzeów w regionie na dużą skalę (ponad 10 placówek) (4)****Organizacja Nocy Muzeów w regionie na mniejszą skalę* (3-9 placówek) (2)****Lokalne izby pamięci, ogólnodostępne prywatne kolekcje pamiątek (do trzech****) (1)***Izba Pamięci Narodowej poświęcona Stalagowi VIII A w Zespole Szkół Zawodowych i**Licealnych, przy ul. Powstańców Śląskich 1 (1)***Samodzielne prezentacje multimedialne (pierwsze dwie) (4)***Centrum "Pamięć, Edukacja, Kultura" Zgorzelec-Görlitz MEETINGPOINT MUSIC**MESSIAEN w Zgorzelcu (4)***Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach dodatkowe punkty za:****Ekspozycje i prezentacje multimedialne (do dwóch) (2)***Centrum "Pamięć, Edukacja, Kultura" Zgorzelec-Görlitz MEETINGPOINT MUSIC**MESSIAEN w Zgorzelcu (2)***Wersje obcojęzyczne ekspozycji i prezentacji multimedialnych (do dwóch) (za każdą 1)***Centrum "Pamięć, Edukacja, Kultura" Zgorzelec-Görlitz MEETINGPOINT MUSIC**MESSIAEN w Zgorzelcu-niemiecki, angielski (2)***Ekspozycje i prezentacje albo samodzielne placówki muzealne związane tematycznie z innymi grupami narodowymi lub etnicznymi, dziejami innych państw lub narodów (za pierwsze dwie z objaśnieniami w innym języku) (3)***Centrum "Pamięć, Edukacja, Kultura" Zgorzelec-Görlitz MEETINGPOINT MUSIC**MESSIAEN w Zgorzelcu (3)***Przewodniki elektroniczne (1)****Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (do 2 języków za każdy:) (1)****Przewodnicy obiektowi stali (2)****Przewodnicy obcojęzyczni obiektowi stali za każdy język do trzech (1)****Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie** (1)***Muzeum Łużyckie w Zgorzelcu (1)**Izba pamięci Jakuba Boehme (1)*

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie w przynajmniej 2 językach obcych (w braku stałych), za każdy język do trzech (1)

Muzeum Łużyckie w Zgorzelcu (1)

Izba pamięci Jakuba Boehme (1)

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego muzeum (pierwsze 2) (po 2 pkt)

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania muzeum (za pierwsze 2) (po 1 pkt)

Własny materiał informacyjny, wydany nie dawniej niż przed 5 laty (1)

Wersje obcojęzyczne własnego materiału informacyjnego (min.dwie wersje) (1)

Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)

Centrum "Pamięć, Edukacja, Kultura" Zgorzelec-Görlitz MEETINGPOINT MUSIC MESSIAEN w Zgorzelcu (1)

Przy muzeach o znaczeniu krajowym dodatkowe punkty za:

Opis zbiorów w językach obcych (1)

Centrum "Pamięć, Edukacja, Kultura" Zgorzelec-Görlitz MEETINGPOINT MUSIC MESSIAEN w Zgorzelcu(1)

Pojedyncze eksponaty (kolekcje) o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch) (2)

Przy muzeach regionalnych i lokalnych punkty dodatkowe za:

Stale godziny otwarcia (1)

Muzeum Łużyckie w Zgorzelcu (1)

Izba pamięci Jakuba Boehme (1)

Pojedyncze eksponaty lub kolekcje o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch w sumie) (2)

Pojedyncze eksponaty o znaczeniu krajowym (najwyżej jeden) (1)

Każdą wystawę tematyczną stałą powyżej czterech (do dwóch w sumie) (1)

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (broшуry, foldery) (1)

Muzeum Łużyckie w Zgorzelcu (1)

Izba pamięci Jakuba Boehme (1)

Łącznie za powyższą kategorię 29 pkt

I.E. Eventy kulturowe:

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu międzynarodowym (7)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu krajowym (do trzech) (6)

Ogólnopolski Turniej Form Satyrycznych w Bogatyni (6)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

Jakuby-święto Starego Miasta w Zgorzelcu (4)

Międzynarodowy Festiwal Piosenki Greckiej w Zgorzelcu (4)

Halda Jazz w Bogatyni (4)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu międzynarodowym (7)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

Rekonstrukcje historyczne w ramach Jakubów-święta Starego Miasta m.in. symboliczne przekazanie kluczy do bram Zgorzelca Jakubowi Boehme, pokazy musztry, pokazy strzeleckie z wykorzystaniem muszkietów i dział, pokazy fechtunku bronią białą, sceny z życia obozowego (4)

Rzadsze eventy kultury wysokiej lub masowej o znaczeniu międzynarodowym (jeden)(4)

Regularne działanie na terenie regionu grup inscenizacji historycznej (za pierwsze dwie) (5)

Dodatkowy punkt przyznaje się za każdy dzień trwania danego eventu kultury masowej ponad 4 dni, (jednak nie więcej niż 3 punkty w sumie)

Łącznie za powyższą kategorię 22 pkt

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe:

Z ofertą turystyczną (do dwóch) (2)

Kopalnia Węgla Brunatnego "Turów" (2)

Z ofertą kulturową⁴⁴ (do dwóch): (2)

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego zakładu (pierwsze 2) (po 2 pkt)

Zjazd ścianą węglową na dno wyrobiska kopalni (2)

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania zakładu (za pierwsze 2) (po 1 pkt)

Dodatek za obsługę w językach obcych: (minimum dwa języki obce) (za każdą ofertę) (1)

Łącznie za powyższą kategorię 4 pkt

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

Rezerwat przyrody na terenie regionu (Poza Parkami Narodowymi i Krajobrazowymi) do trzech) (1)

Rezerwat przyrody "Grądy koło Posady" (1)

Rezerwat przyrody "Wrzosiec koło Piasecznej"(1)

Rezerwat Przyrody "Torfowisko pod Węglińcem"(1)

Ogród Botaniczny, Palmiarnia, Arboretum (za pierwsze dwa obiekty) (4)

Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa obiekty) (2)

Park przy założeniu pałacowo-parkowym w Radomierzycach (2)

Park przy założeniu pałacowo-parkowym w Sławnikowicach (2)

Park miejski duży kultywowany (pow. od 4 ha) z obiektami sztuki (za pierwsze dwa) (2)

Park Miejski im. Błachanica w Zgorzelcu z amiteatrem i budynkiem neoklasycystycznego Domu Kultury(2)

Park miejski duży, kultywowany, bez obiektów sztuki* (za pierwsze dwa) (1)

Park przy ul. Bolesławieckiej w Pieńsku (1)

Park miejski mniejszy (powierzchnia od 1-4 ha) z obiektami sztuki (za pierwszy) (1)**

Park im. Paderewskiego w Zgorzelcu (1)

Łącznie za powyższą kategorię 11 pkt

I.H. Szlaki kulturowe:

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki turystyczne o znaczeniu międzynarodowym (8)

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki o znaczeniu krajowym (za pierwsze trzy) (6),

Przebiegające przez region materialne lub realne szlaki turystyczne o znaczeniu regionalnym (za pierwsze dwa) (3)

Szlak św. Jakuba-droga dolnośląska (3)

Historyczny Szlak Parków i Ogrodów w Borach Dolnośląskich (3)

Dolnośląski Szlak Zamków i Pałaców (0)

Materialne lub realne szlaki turystyczne w regionie (własne) (za pierwsze trzy) (3)

Szlak konny nr 1 Kliczków-Kościelna Wieś-Bogumiłów (3)

Szlak konny nr 6 Pieńsk-Przewóz-Bogumiłów (3)

ER-7 Szlak Pogórza Izerskiego (rowerowy)(3)

Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna "Bogatynia-Graniczny Wierch-Jasna Góra-Opolno-Zdrój" (0)

Ścieżka ekologiczno-regionalna "Dookoła Worka Turowskiego" (0)

Materialne lub realne szlaki lub trasy w poszczególnych miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (3)

Szlak II Armii Wojska Polskiego

Wirtualne szlaki turystyczne, przebiegające przez teren regionu (za pierwsze trzy) (2)

Szlak II Armii Wojska Polskiego (2)

Szlakiem dworów, parków i pałaców Ziemi Zgorzeleckiej (2)

Szlakiem grodzisk słowiańskich i średniowiecznych zamków (2)

Wirtualne trasy tematyczne w miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (1)

Podziemne trasy turystyczne stale dostępne na terenie regionu (7)

Regularna oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem (za pierwsze dwie trasy) (3)

Oferta objazdu turystycznego w przewodniku na zamówienie (za pierwsze dwie trasy) (1)

Dodatkowe wersje językowe oferty objazdu z przewodnikiem (za dwie pierwsze) (1)

Łącznie za powyższą kategorię 21 pkt

Razem w kategorii I: 190

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:

II.A. Informacja turystyczna:

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)

Punkt informacji turystycznej w Zgorzelcu (2)

Informacja w językach obcych, (za każdy język do trzech) (1)

Przewodnicy miejscy lub terenowi na zamówienie (3)

Przemysław Lachowicz-pilot wycieczek turystycznych (2)

Przewodnicy miejscy lub terenowi, (za każdy język do czterech) (1)

niemiecki, angielski (2)

Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)

"Wędrówki po Ziemi Zgorzeleckiej", "Szlakiem grodzisk słowiańskich i średniowiecznych zamków" Waldemar Bena, Quest "Śladami Dawnej Świątyni Opolna Zdrój" (2)

Wersje obcojęzyczne materiału informacyjnego wysokiej jakości (każdy język do trzech) (1)

"Wędrówki po Ziemi Zgorzeleckiej", "Szlakiem grodzisk słowiańskich i średniowiecznych zamków" Waldemar Bena - j. niemiecki (2)

Pozostały* aktualny materiał informacyjny: (1)

"Powiat Zgorzelecki ponad granicami"-Folder informacyjny wydany przez Starostwo Powiatowe w Zgorzelcu (1)

Wersje obcojęzyczne pozostałego materiału informacyjnego* (od dwóch języków) (1)
angielski, niemiecki (1)

II.B. Infrastruktura turystyczna:

Hotele 5,4,3,2,1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane – (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)

Hotele*****

brak

Hotele****

brak

Hotele***

*Pałac Łagów*** (2)*

*Hotel Picaro*** w Żarskiej Wsi (2)*

*Hotel "Rychło"*** w Bogatyni (0)*

Hotele**

*Hotel "Pawłowski"*** w Zgorzelcu(2)*

*Pałac Łagów-hotel**(2)*

Hotel**Novotel Stop and Sleeps w Zgorzelcu*(2)**Pałac Sławnikowice*(2)***Hostele/schroniska***Dom Turysty w Zgorzelcu (2)**"Dom Sportowca" w Zgorzelcu (2)***Inne kwatery zorganizowane***Pokoje Gościnne Tawerna w Bogatyni (2)**Ośrodek Turystyczny "Jagoda" w Czerwonej Wodzie (2)**Zajazd "Sawanna" w Pieńsku (0)**Dom Zegarmistrza w Bogatyni (0)**Zagroda Kołodzieja w Zgorzelcu (0)**Ośrodek Turystyczny "Jagoda" w Czerwonej Wodzie (0)***Restauracje z autentyczną kuchnią regionalną, (za pierwszy obiekt) (3)***Tawerna Naoussa w Zgorzelcu (1)**Piwnica Staromiejska w Zgorzelcu (1)***Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (za pierwszy inny obiekt) (2)***Restauracja Dom Zegarmistrza w Bogatyni (2)***Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)****Dodatkowe punkty za historyczne wnętrza restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)***Restauracja Dom Zegarmistrza w Bogatyni(1)**Restauracja Zagroda Kołodzieja w Zgorzelcu(1)***Dodatkowe punkty za ofertę kulturową w restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)***Piwnica Staromiejska w Zgorzelcu (1)**Restauracja Zagroda Kołodzieja w Zgorzelcu (1)***Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22 (za pierwszą) (1)***Tawerna Naoussa w Zgorzelcu (1)***Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 24 (za pierwszą) (1)***Afirmacja Club&Restaurant w Zgorzelcu (1)***Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)***Bar Słowiański w Zgorzelcu (1)***Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)***Firma VECTOR w Zgorzelcu (2)**Firma Bieleccy Busy (2)***II.C. Infrastruktura komunikacyjna:****Lotnisko z połączeniami międzynarodowymi w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (1 godzina na dotarcie) (4)****Lotnisko z połączeniami krajowymi* w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (3)****Duży dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (3)****Inny* dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (2)***Dworzec PKP w Zgorzelcu (2)**Dworzec PKP w Węglińcu (0)***Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)***Dworzec PKP w Zgorzelcu (2)***Przystanek* autobusowy na miejscu (za pierwszy) (1)***Przystanek PKS Węglińiec (0)***Port pasażerski morski na miejscu (za pierwszy) (3)**

- Czynna przystań* pasażerska morska lub rzeczna (za pierwszą) (1)**
Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości mniej niż 20 km (za pierwsze dwie) (4)
Autostrada A4 (Jędrzychowice-Korczowa) (4)
Autostrada A8 (Olszyna-Krzyżowa) (4)
Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) (2)
Droga Krajowa 94 (Zgorzelec-Prochowice) (2)
Droga Krajowa 30 (Zgorzelec-Jelenia Góra) (2)
Inne połączenie* bez utrudnień dla autokarów (za pierwsze dwa) (1)
Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (2)
Komunikacja Miejska w Zgorzelcu (2)
Kursy nocne komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (1)
Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)
Taxi Zgorzelec (1)
Stała oferta powozów, bryczek i inna retro (za pierwszą ofertę) (3)
Oferta powozów, bryczek i inna retro na zamówienie (za pierwszą ofertę) (1)

II.D. Promocja turystyczna:

- Samodzielny udział regionu lub wchodzących w jego skład miejscowości, gmin lub obiektów w światowych prestiżowych targach turystycznych (za każde stoisko w roku do trzech) (3)**
Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów (jak wyżej) w krajowych targach turystycznych* (za każde stoisko do trzech) (2)
Międzynarodowe Targi Turystyczne we Wrocławiu (2)
Wydawanie regularnych publikacji o charakterze promocyjnym (za pierwsze 2 w ostatnim roku) (1)
Zorganizowanie podróży/wizyty medialnej w ostatnich 2 latach (2)
Zorganizowanie konferencji naukowej lub popularyzacyjnej związanej z turystyką w ciągu ostatniego roku (1)
Razem w kategorii II: 68

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego:

III.A. Instytucje Kultury

- Stała oferta koncertów muzycznych* (za pierwszą ofertę) (2)**
Miejski Dom Kultury w Zgorzelcu (3)
Sezonowa oferta teatralna lub muzyczna (za pierwsze dwie) (1)**
Opera na miejscu (2)
Teatr muzyczny (operetka, rewia lub musical) na miejscu (za pierwszą ofertę) (2)
Kino stałe (za pierwszy obiekt) (2)
Multikino Zgorzelec (2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe:

- Góry ze znakowanymi szlakami turystycznymi na terenie regionu (2)**
Przedgórze Izerskie (2)
Jeziora (zdadne do kąpieli, dostępne) ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)
Zbiornik sztuczny w Niedowie (2)
Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)
grupa 3 dębów szypułkowych przy ul. Św. Jana 33/35; (1)
lipa drobnolistna przy ul. Henrykowskiej 5, jeden z największych w powiecie okazów tego gatunku - obwód ponad 6 m; (1)

Wieże widokowe stale dostępne (za pierwsze dwie) (1)*Taras widokowy "Odkrywka" z panoramą wyrobiska KWB "Turów" (1)***III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:****Baseny kryte ogólnodostępne – (za pierwszy obiekt) (2)***Basen przy Centrum Sportowo-Rekreacyjnym w Zgorzelcu (2)***Baseny otwarte ogólnodostępne – (za pierwszy obiekt przy braku basenu krytego) (1)****Plaże morskie ogólnodostępne, plaże jeziorne, rzeczne – (za pierwszy obiekt) (2)****Stala oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)***Ger-Anglos-szkoła języków obcych w Zgorzelcu (2)***Sezonowa* oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (1)***Ger-Anglos-szkoła języków obcych w Zgorzelcu (0)***Stale centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)***Centrum Sportowo-Rekreacyjne w Zgorzelcu (2)***Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)***Stadion Miejski w Zgorzelcu (1)***Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze, inne) (pierwsze dwa) (1)***Stadnina Arizona w Łagowie (1)**szkolenie gry w koszykówkę w Klubie Sportowym Turów (1)***Lodowiska ogólnodostępne stale (za pierwszy obiekt) (2)***Lodowisko "Łoś" w Łagowie (2)***Lodowiska sezonowe* (za pierwszy obiekt) (1)****Razem w kategorii III: 24****Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:****IV. A. Instytucje w regionie:****Obecność innej uczelni wyższej w regionie (za pierwsze dwie) (2)***Wyższa Szkoła Gospodarki w Zgorzelcu (2)***IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie:****Oficjalne kurorty (za pierwsze trzy miejscowości) (4)****Sanatoria i ogólnodostępne ośrodki rehabilitacji (punkty za pierwsze dwa obiekty)(2)***Stacjonarny Ośrodek Rehabilitacji w Zgorzelcu (2)***IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie:****Regularne organizowanie imprez targowych o przynajmniej krajowym zasięgu (2)****Obecność krajowych central wielkich firm w regionie (za pierwsze trzy) (2)****Caloroczne centra konferencyjne (za pierwszy obiekt) (3)***European Centre of Education and Culture MEETINGPOINT MUSIC MESSIAEN Zgorzelec-Görlitz (3)***IV.D. Oferta shoppingu w regionie:****Galeria zakupów o znaczeniu regionalnym (za pierwszy obiekt) (4) za jeden następny (2)***Galeria Słowiańska w Zgorzelcu (2)***Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych znanych na skalę krajową (za pierwszy obiekt) (1),***Cepelia Sp. z o.o. Polska Sztuka i Rękodzieło w Zgorzelcu (2)***IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów:****Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)***Görlitz-Niemcy (1)**Naoussa-Grecja (1)**Avion-Francja (1)**Mirhorod-Ukraina (1)***Razem w kategorii IV:15**

Suma punktów:

Potencjalne cele turystyki kulturowej (kategoria I): 193

Elementy obsługi turystycznej (kategoria II): 68

Pozostała oferta czasu wolnego (kategoria III): 23

Inne czynniki wspierające turystykę kulturową (kategoria IV): 15

Razem za wszystkie kategorie: 296 pkt.

Tabela 1. Zestawienie punktacji dla powiatu zgorzeleckiego w zakresie turystyki kulturowej

Kategoria	Podkategoria	Liczba uzyskanych punktów	Maksymalna liczba punktów
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A Zabytki	61	473
	I.A. a) Obiekty sakralne	10	122
	I.A. b) Zamki i pałace	9	108
	I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne	42	140
	I.A. d) Obiekty militarne	0	18
	I.B. Miejsca historyczne lub znaczące	33	168
	I.B. a) Budowle historyczne i monumenty	27	102
	I.B. b) Cmentarze historyczne	6	56
	I.B. c) Budowle współczesne	0	10
	I.C. Pojedyncze dzieła sztuki	9	72
	I.D. Muzea i wystawy	29	205
	I.E. Eventy kulturowe	22	150
	I.F. Zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną	4	16
	I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza	11	53
	I.H. Szlaki kulturowe	21	106
	RAZEM za kategorię I	190	1243
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	11	17
	II.B. Infrastruktura turystyczna	35	51
	II.C. Infrastruktura komunikacyjna	20	32
	II.D. Promocja turystyczna	2	20
	RAZEM za kategorię II	68	120
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A. Instytucje Kultury	5	12
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	7	14
	III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna	11	13
	RAZEM za kategorię III	23	39
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową	IV.A. Instytucje w regionie	2	15
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	2	16
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	3	11
	IV.D. Oferta shoppingu	4	11
	IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów	4	4
	RAZEM za kategorię IV	15	57
SUMA (WSZYSTKIE KATEGORIE)		296	1453

III. Ocena regionu z punktu widzenia turystyki kulturowej

Wynik ustalony dla powiatu zgorzeleckiego w zakresie potencjalnych celów turystyki kulturowej (obejmujący kategorie I formularza), pozwala na sklasyfikowanie go jako **mikroregionu o średnim potencjale turystyczno-kulturowym** (190 punkty w kategorii I - w środkowej części przedziału dla tej kategorii). Mikroregion nie należy do głównych destynacji turystyki kulturowej Dolnego Śląska, w porównaniu do innych powiatów plasuje się stosunkowo nisko pod względem uzyskanej punktacji. Analizując szczegółowo poszczególne podkategorie formularza waloryzacyjnego, stwierdzono, że potencjał kulturowy powiatu zgorzeleckiego koncentruje się wokół następujących typów zasobów: a) obiektów sakralnych o znacznych walorach architektonicznych, b) pałaców historycznych i ich ruin, w tym dwa pełniące funkcje obiektów noclegowych i centrów konferencyjnych c) budynków o znacznych walorach architektonicznych w postaci XIX wiecznych domów przysłupowych, stanowiących główny wyróżnik ziemi zgorzeleckiej na tle krajobrazu kulturowego Dolnego Śląska, d) miejsc historycznych, przede wszystkim związanych z okresem II wojny światowej, w tym drugiego co do wielkości w Polsce cmentarza wojennego Żołnierzy 2 Armii Wojska Polskiego w Zgorzelcu oraz teren byłego obozu jenieckiego STALAG VIII A, gdzie powstało Multimedialne Centrum "Pamięć, Edukacja i Kultura". Ponadto atutem mikroregionu jest sieć szlaków turystycznych: rowerowych, konnych i pieszych. Przez teren powiatu przebiega kilka szlaków kulturowych o znaczeniu regionalnym. W regionie funkcjonuje tylko jedna placówka muzealna w rozumieniu ustawowym oraz pojedyncze kolekcje i ekspozycje wystawione w miejscach o randze Centrów Edukacyjnych i izb pamięci. Na potencjał mikroregionu składają się nieliczne, cyklicznie organizowane eventy kultury popularnej, w tym jeden o znaczeniu międzynarodowym i jeden o znaczeniu regionalnym. Na terenie Zgorzelca i Bogatyni znajdują się pojedyncze zabytki różnych kategorii o lokalnym znaczeniu. W przypadku Zgorzelca mamy do czynienia z miastem, którego samodzielna historia sięga 1945 roku. Wcześniej stanowiło ono wojskową dzielnicę niemieckiego miasta Görlitz. Przeszłość tą odzwierciedlona jest w zabudowie Zgorzelca - zagęszczeniu obiektów koszarowych oraz mieszkalnych przeznaczonych dla żołnierzy zawodowych. Najważniejsze pod względem turystyczno-kulturowym zabytkowe budynki miejskie znajdują się na zachód od Nysy Łużyckiej a więc po stronie niemieckiej, w Görlitz. Z kolei teren gminy Bogatynia po II wojnie światowej został w dużej części przeznaczony na obszar eksploatacji węgla brunatnego. W rezultacie rozwoju przestrzennego wyrobisk i zwałowisk eksploatacyjnych Kopalni Węgla Brunatnego Turów i Elektrownia Turów, wysiedlonych zostało kilka wsi, a kilkanaście cennych kulturowo obiektów zostało wyburzone m.in. XVIII wieczny barokowy pałac w Rybarzowicach. Poza miastami na terenie powiatu znajduje się spora liczba pałaców i dworów historycznych, które jednak nie mogły być punktowane z uwagi na zły stan zachowania oraz brak dostępności dla ruchu turystycznego, co stanowi przykład degradacji dziedzictwa kulturowego. Przykładem takiego obiektu jest XVIII wieczny pałac w Radomierzycach, który mimo remontu, jest własnością prywatną. Dostępność komunikacyjna powiatu jest dość dobra. Najbliższy międzynarodowy port lotniczy, znajduje się w Dreźnie (75 min od centrum Zgorzelca) co może stanowić podstawę dla tworzenia krótkich ofert pobytu dla turystów zagranicznych. Po stronie polskiej najbliższy port lotniczy znajduje się we Wrocławiu (100 min.). Na terenie powiatu znajdują się cztery przejścia graniczne: Zgorzelec-Goerlitz, Jędrzychowice-Ludwigsdorf, Porajów-Zittau, Porajów-Hrádek nad Nisou, Zawidów-Habartice. Jednak dzięki linii kolejowej Wrocław-Zgorzelec (trzy bezpośrednie połączenia dziennie pociągami Kolei Dolnośląskich, w połączeniach z Drezniem realizowanych taborem Deutsche Bahn) i przebiegającej przez region do granicy z Niemcami autostrady A4 (odcinek Wykroty-Zgorzelec-Jędrzychowice), daje możliwość przystanku udającym się ze stolicy Dolnego Śląska na zachód Europy do Niemiec. W Zgorzelcu funkcjonuje komunikacja miejska (trzy linie autobusowe,

brak komunikacji nocnej). Komunikacja wewnątrz regionalna opiera się głównie na prywatnych busach (połączenia z Bogatynią, Zawidowem, Jędrzychowicami). Działa tu także transgraniczna linia autobusowa łącząca Zgorzelec z Goerlitz obsługiwana przez niemiecki Związek Komunikacyjny Górnych Łużyc i Dolnego Śląska obejmujący powiaty Bautzen i Goerlitz. Turystyce sprzyja położenie geograficzne regionu, w tym zróżnicowany krajobraz na styku Przedgórza Izerskiego, Doliny Nysy Łużyckiej, Wyniosłości Działoszyna i Borów Dolnośląskich w północnej części powiatu, co sprzyja rozwojowi turystyki kulturowej w myśl filozofii zrównoważonego rozwoju, w tym pieszej, rowerowej, konnej. Przez region przebiegają dwa rowerowe szlaki euroregionalne (ER-4, Zgorzelec-Lwówek Śląski) oraz ER-6 Zgorzelec-Mirsk i szlak łącznikowy Zgorzelec - Koźlice - Osiek Łużycki - Radomierzyce - Niedów. Od 2012 roku na terenie powiatu zgorzeleckiego realizowany jest transgraniczny projekt "Przygody z Nysą" finansowany z środków europejskich. Ma on na celu poprawę jakości istniejącej bazy do uprawiania turystyki wodnej, rowerowej i pieszej. W ramach inicjatywy wytyczono kilkanaście kilometrów szlaków rowerowych wraz z miejscami wypoczynku, ścieżki dydaktyczne, pomosty dla kajaków, tablice informacyjne i inne elementy zagospodarowania turystycznego. Turyści preferujący piesze wędrówki, mogą wejść na szczyt Guślarza (569 m. n.p.m.) i Granicznego Wierchu (642 m. n.p.m.). Baza noclegowa w regionie składa się z kilkunastu, stosunkowo równomiernie zlokalizowanych obiektów noclegowych. W regionie funkcjonuje baza hotelowa składająca się z 3 hoteli trzygwiazdkowych (Łagów, Żarska Wieś, Bogatynia), 2 hoteli dwugwiazdkowych (Zgorzelec, Łagów, Jędrzychowice) dwóch hoteli jednogwiazdkowych (Zgorzelec). Istotnym mankamentem jest brak hoteli 4 i 5 gwiazdkowych, co eliminuje szanse na przedłużenie pobytu przez turystów o wysokich preferencjach względem noclegu. Najbliższy pięciogwiazdkowy hotel znajduje się w Goerlitz, po stronie niemieckiej. W samym Zgorzelcu znajduje się 500 miejsc noclegowych mieszczących się w dwóch hotelach (210 miejsc), campingu, 8 kwaterach prywatnych i pozostałych obiektach zakwaterowania (264 miejsca noclegowe). Ponadto w mikroregionie działają trzy gospodarstwa agroturystyczne (Czerwona Woda, Sulików, Łagów, łącznie 49 miejsc noclegowych), 1 motel (10 miejsc noclegowych), kwater prywatnych (Bogatynia, Czerwona Woda, Kopaczów, Koźmin, Strzelno, Sulików, Trójca, Żarska Wieś) i 1 ośrodek wypoczynkowy (Niedów). Na obiekty noclegowe w powiecie przystosowano kilka obiektów zabytkowych, co może stanowić samo w sobie atrakcję dla turystów kulturowych. Dobry przykład stanowi Pałac w Łagowie w którym mieści się 3 gwiazdkowy hotel z 16 pokojami i dwa apartamenty oraz dwugwiazdkowy pensjonat z 37 pokojami. Kolejnym przykładem obiektu noclegowego jest XIX wieczny pałac w Sławnikowicach. Osobliwe noclegi oferuje pensjonat "Zagroda Kołodzieja" w Zgorzelcu w translokowanym z Wigancic Żytawskich domu przysłupowym, który stanowi wzorcowy przykład łużyckiej architektury regionalnej.

Baza gastronomiczna w regionie jest względnie dobrze rozwinięta. Znajduje się tutaj 128 obiektów gastronomicznych, w tym 10 restauracji. Obiekty gastronomiczne koncentrują się przede wszystkim na terenie Zgorzelca i Bogatyni. Mankament w ofercie gastronomicznej regionu stanowi brak restauracji w kuchni regionalną, co z przyczyn historycznych stanowi cechą całego regionu Dolnego Śląska. Pewien wyjątek stanowi Tawerna Grecka w Zgorzelcu, której menu opiera się na kulturze uchodźców z Grecji, którzy pojawili się w regionie w dwóch falach migracyjnych tj. na pocz. XX wieku i po 1945 roku. W Zgorzelcu działają dwie restauracje z ofertą kulturową. W ofercie menu niektórych lokali gastronomicznych znajdują się potrawy kuchni staropolskiej. Możliwość konsumpcji posiłku w restauracjach z historycznym wnętrzem istnieje w Zgorzelcu (wspomniana powyżej "Zagroda Kołodzieja" i Piwnica Staromiejska w zespole przemysłowym XIX-wiecznego młyna trójkółowego z panoramą Goerlitz) i Bogatyni (restauracja "Dom Zegarmistrza" w domu o konstrukcji przysłupowej). Z małymi wyjątkami w regionie brakuje restauracji czynnych po godzinie 22, co stanowi ograniczenie dla turystów indywidualnych w szczycie sezonu turystycznego.

Na zakończenie należy zwrócić uwagę, że powiat zgorzelecki w odróżnieniu od znacznej części regionów w Polsce niemal całkowicie pozbawiony jest niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Większość jego elementów ukształtowanych historycznie i utrwalanych przez kolejne pokolenia nagle zanikło wraz z emigracją jej rdzennych mieszkańców po zakończeniu II wojny światowej. W ocenie znawców tematu jak dotąd nie pojawiły się tu nowe wartości w tym względzie, które można by uznać za istotne i reprezentatywne. Brak tożsamości kulturowej z pewnością jest czynnikiem ograniczającym potencjał kulturowo-turystyczny analizowanego mikroregionu.

IV. Postulaty dotyczące rozwijania turystyki kulturowej

Na terenie powiatu przebiega kilka kulturowych szlaków tematycznych, w tym trzy o znaczeniu regionalnym, cztery o znaczeniu lokalnym. Biorąc pod uwagę poziom organizacji cztery z nich można sklasyfikować jako realne, a 3 jako wirtualne struktury penetracji turystycznej o charakterze linearnym. Szlak VIA REGIA i Dolnośląska Droga św. Jakuba (dobrze tematyzowane, oznaczone przy obiektach, dobrze koordynowany, z cyklicznym eventem tematycznym, nieaktualizowana własna strona internetowa z bogatymi zasobami materiałów informacyjnych). Szlak Dolnośląskich Zamków i Pałaców (wirtualny, 1 nieoznakowany obiekt w regionie, koordynaty obiektów dostępne na odbiornikach GPS). Historyczny Szlak Parków i Ogrodów Borów Dolnośląskich (obejmuje cztery parki historyczne i cztery zespoły pałacowo-parkowe, wirtualny, z koordynatami dostępnymi na odbiorniki GPS). Ponadto przez region przebiegają trzy lokalne trasy kulturowe opisane w przewodnikach (1. Szlak grodzisk słowiańskich i średniowiecznych zamków, 2. Szlak dworów, parków i pałaców Ziemi Zgorzeleckiej). W szczególności pierwszy z wymienionych "szlaków" powinien zostać oznakowany, gdyż obiekty na nim się znajdujące stanowią ważny materialny ślad dziedzictwa kulturowego plemion łużyckich, zamieszkujących ten obszar w okresie wczesnego średniowiecza. Wyróżnik na tle kraju mógłby stanowić materialny Szlak Domów Przysłupowych -przebiegający przez powiat zgorzelecki, lubański, złotoryjski i lwówecki. Z uwagi na wartość i unikatowość obiektów, mógłby stać się hitem turystycznym regionu. Obecnie ten element wiejskiego dziedzictwa kulturowego Łużyc jest promowany w ramach sieci "Kraina Domów Przysłupowych". Władze powiatu zgorzeleckiego mogłyby zrealizować w tym temacie transgraniczny projekt przy wsparciu władz powiatu Goerlitz, gdzie śladów wczesnośredniowiecznych grodzisk słowiańskich znajduje się znacznie więcej. Przy zastosowaniu współczesnych metod interpretacji dziedzictwa szlak może stać flagową atrakcją regionu i podstawą dla rozwoju kulturowej turystyki archeologicznej. W regionie brak miejskich tras tematycznych. Z uwagi na zróżnicowanie typów obiektów dziedzictwa kulturowego na terenie Zgorzelca, proponuje się stworzenie transgranicznej Miejskiej Trasy Turystycznej obejmującej również Goerlitz oraz miejskiej trasy turystycznej "Szlakiem obiektów sakralnych Zgorzelec/Goerlitz". W regionie działa tylko jedna placówka muzealna w rozumieniu ustawowym - Muzeum Łużyckie w Zgorzelcu z jedną wystawą stałą. Obiekt bierze udział w cyklicznie organizowanej Nocy Muzeów. W 2015 roku na terenie jenieckiego obozu Stalag VIII A w Zgorzelcu, powstało działające Europejskie Centrum Pamięć, Edukacja, Kultura MEETING POINT MUSIC MESSIAEN Zgorzelec-Görlitz upamiętniające jeniecką działalność artystyczną w czasie II wojny światowej. Kompleks jest jednym z najbardziej innowacyjnych w kraju projektów poświęconych martyrologii II wojny światowej. Oba obiekty, są jedynymi placówkami ze stałymi godzinami otwarcia, czynne codziennie. Tematem mogącym stanowić inspiracje do utworzenia centrum interpretacji jest dziedzictwo związane z historią wydobywania węgla brunatnego w rejonie Bogatyni. Omawiany surowiec może stanowić motyw na bazie, którego można utworzyć interaktywne centrum tematyczne z ofertą aktywnych warsztatów dla dzieci i rodzin opartych na zagadnieniach związanych m.in. z geologią, technikami wydobywania węgla, wpływem

na zdrowie i środowisko, ograniczaniem negatywnych skutków rozwoju górnictwa, metodami wytwarzania energii elektrycznej ekologia. Stała ekspozycja może łączyć elementy klasyczne (eksponaty związane bezpośrednio z historią Kopalni i Elektrowni Turów) i interaktywne (panele multimedialne, stanowiska doświadczeń itp.). Może to być kolejna placówka, której sponsorem będzie notująca w ostatnich latach bardzo dobre wyniki finansowe państwowa spółka PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Podobne placówki z powodzeniem działają m.in. w Bełchatowie (Ekspozycja PGE Giganty Mocy nagrodzone przez Polską Organizację Turystyczną w kategorii "Najlepszy Produkt Turystyczny 2015"), Łaziskach Górnych (Muzeum Energetyki na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego sponsorowane przez spółkę TAURON Polska Energia S.A.) czy Paczkowie (Muzeum Gazownictwa powstałe z inicjatywy spółki Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.). Na terenie powiatu zgorzeleckiego powoli rozwijają się alternatywne formy zwiedzania z wykorzystaniem współczesnych narzędzi interpretacji dziedzictwa, takie jak geocaching i questing. Znajduje się tutaj 135 skrzynek aktywnych skrzynek geocachingowych, z czego prawie 75% ulokowanych jest na terenie Gminy Bogatynia. Kilkanaście "cache'ów" zamieszczono przy obiektach kulturowych m.in. Pałacu w Radomierzycach, na terenie byłego obozu jenieckiego STALAG VIII A w Zgorzelcu (2), ruinach średniowiecznego zamku Wronów w Trzeńsku Górnym. Największą popularnością cieszy się "cache" umieszczony w okolicach Trójstyku Granic (polsko-czesko-niemieckiej) w Porajowie. Punkt ten stanowi osobiłą i unikatową atrakcję turystyczną. W Polsce znajduje się 6 takich miejsc. W 2004 roku zorganizowano tutaj spotkanie przywódców Polski, Czech i Niemiec z okazji rozszerzenia Unii Europejskiej. W Opolnie-Zdrój można wziąć udział w questingu "Śladami Dawnej świetności Opolna Zdrój". W połowie XIX wieku odkryto tutaj źródła wód leczniczych, na bazie których utworzono uzdrowisko zwane potocznie "Saskimi Cieplicami". Z uwagi na intensywną eksploatację złóż węgla brunatnego po II wojnie światowej, które poskutkowały zanikiem wód leczniczych, miejscowość straciła swoją funkcję. Trasa Questu prowadzi turystów śladami zabytkowej architektury dawnego uzdrowiska i parku zdrojowego.

Usługi przewodnickie w regionie, są słabo rozwinięte. Ofertę zwiedzania Zgorzelca proponuje tylko jeden pilot wycieczek. Na terenie powiatu nie działa oddział PTTK. Brak również przewodników miejskich i terenowych ze stałą ofertą zwiedzania powiatu zgorzeleckiego. W regionie działają trzy Centra Informacji Turystycznej: Gminne Centrum Informacji Turystycznej w Bogatyni, Centrum Rekreacyjno-Turystyczne w Radomierzycach oraz Centrum Informacji Turystycznej w Zgorzelcu. To ostatnie rozpoczęło swoją działalność dopiero w maju 2017 roku. W regionie brakuje ofert pakietów tematycznych obejmujących zwiedzanie regionu na zamówienie, które organizowanych przez hotele. Nie istnieje także żadna oferta objazdu z przewodnikiem. Promocja turystyki na terenie powiatu jest na słabym poziomie. Z badań wynika, że region do tej pory nie miał samodzielnych stanowisk na targach turystycznych, dających możliwość zbiorczej prezentacji oferty turystycznej. Duży minus w kontekście promocji turystycznej stanowią braki w zakresie aktualnych "papierowych" publikacji turystycznych na temat regionu. Dorobek w tej kwestii jest ubogi. Dotychczas wydano jeden folder promocyjny "Powiat Zgorzelecki -spojrzenie ponad granicami", którego treść skupia się tylko i wyłącznie na charakterystyce wybranych walorów turystycznych, brakuje tam informacji dotyczących bazy gastronomicznej i noclegowej w regionie oraz jakichkolwiek danych teleadresowych. Źródłem wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu, są także dwie monografie, wydane w 2006 roku pt. "Wędrówki po Ziemi Zgorzeleckiej" i "Szlakiem wczesnośredniowiecznych grodzisk". Ich treść w syntetyczny sposób skupia się na zagadnieniach dotyczących środowiska przyrodniczego, historii regionalnej Łużyc i architektury. Nie zawierają one jednak żadnych "informacji praktycznych" przydatnych potencjalnym podróżnikom. Atut wymienionych publikacji stanowi bogaty materiał fotograficzny. Oficjalne strony internetowe powiatów i gmin

zawierają informację "dla turysty", różnią się one jednak sposobem prezentacji i poziomem szczegółowości zestawionych informacji. Na oficjalnym portalu Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu, w zakładce "Turystyka" prezentowane, są jedynie odnośniki do wymienionego wyżej folderu turystycznego. Podobna polityka widoczna jest na stronie gminy Sulików, skąd można pobrać mapę turystyczną i folder promocyjny gminy. Zdecydowanie lepsza pod kątem jakości jest prezentacja na stronach internetowych gmin. Informacja turystyczna na stronie Gminy Bogatynia zawiera treści dotyczące bazy noclegowej, gastronomicznej, adres i numer telefonu do GIT Bogatynia, odnośniki do rozkładu jazdy komunikacji publicznej oraz bazę linków m.in. do archiwalnych zdjęć prezentujących architekturę miasta w okresie przedwojennym, stron gminnych instytucji kultury i Bractwa Ziemi Bogatyńskiej. Portal gminy Zgorzelec w zakładce "Informacja turystyczna" umieszczono mapę turystyczną gminy w skali 1:50 000, ogólne informacje na temat gminy, w odnośniku "Zabytki" znajduje się charakterystyka obiektów pałacowych na terenie gminy, całość dopełniają informacje krajoznawcze na temat poszczególnych miejscowości ograniczone do historii i krótkiego opisu poszczególnych obiektów. Na stronie nie ma informacji dotyczących dostępności poszczególnych walorów oraz jakichkolwiek danych teleadresowych. Praktyczny zasób informacji w zakładce "Turystyka" posiada strona internetowa gminy Pieńsk, gdzie można wyszukać przewodnik po szlakach noclegowych oraz zasoby na temat bazy turystycznej wraz z danymi teleadresowymi i linkami do stron własnych obiektów. Podsumowując w pierwszej kolejności władze samorządowe powiatu zgorzeleckiego stawiają na rozwój turystyki aktywnej, czego dowodem, są działania realizowane w ramach projektu "Przygody z Nysą". Turystyka kulturowa może stanowić element komplementarny dla rozwoju ruchu turystycznego w mikroregionie. Bariere rozwoju stanowi ograniczenie dostępności wielu potencjalnie bardzo atrakcyjnych obiektów kulturowych np. pałaców tylko i wyłącznie dla gości hotelowych, brak pakietów turystycznych oraz słaba oferta przewodnicka. Celem popularyzacji turystyki kulturowej autorzy proponują podjąć następujące inicjatywy. W pierwszej kolejności należy zacząć organizować cykliczne i regularne wycieczki tematyczne z przewodnikiem np. "Pałace Ziemi Zgorzeleckiej", "Szlakiem Domów Przysługowych", "Pradzieje Górnych Łużyc", "Szlakiem Martyrologii II wojny Światowej". Oferta powinna być skierowana także dla turystów z Czech i Niemiec w trzech wersjach językowych (czeski, niemiecki, angielski). Konieczne wydaje się nawiązanie współpracy z gospodarzami obiektów sakralnych i licznych pałaców w zakresie organizacji Dni Otwartych. Pakiety tematyczne łączące noclegi z wyżywieniem i zwiedzaniem, mogą stanowić dodatkową atrakcję Hotelu w Łagowie, pensjonatu "Dom Zegarmistrza" w Zgorzelcu czy "Zagrody Kołodzieja" w Zgorzelcu.

V. Powiat zgorzelecki jako destynacja turystyki kulturowej

Na podstawie analizy potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionu, można stwierdzić, że jego walory mogą stanowić fundament dla rozwoju kilku form turystyki kulturowej. Duża koncentracja niektórych typów zasobów i działalność niektórych obiektów, jak również systemów penetracji turystycznej w formie szlaków wskazują na możliwości rozwoju **turystyki tematycznej** po szlakach i obiektach kulturowych, **kulturowo-przyrodniczej**, **turystyki eventowej**, **turystyki żywej historii**, **biograficznej oraz militarnej**.

Turystyka tematyczna

Fundament dla uprawiania turystyki tematycznej stanowią przede wszystkim istniejące szlaki kulturowe, przebiegające przez mikroregion. W pierwszej kolejności należy wymienić Szlak VIA Regia o znaczeniu międzynarodowym, należący do Szlaków Kulturowych Rady

Europy, przebiegający w Polsce wzdłuż autostrady A4, stanowiący element szlaku pielgrzymkowego św. Jakuba. Przystanek na trasie znajduje się w Zgorzelcu. Inicjatywą promującą ten linearny system penetracji turystycznej, są "Jakuby-święto Starego Miasta" zorganizowane w Zgorzelcu w 2017 roku w ostatni weekend sierpnia. Imprezą towarzyszącą jest organizowany w Goerlitz "Alstadfest Goerlitz". Impreza przyciągnęła ponad 100 000 turystów. Turyści mogą brać udział w obu wydarzeniach jednocześnie. Kolejny ważnym szlakiem kulturowym przebiegającym przez region jest Szlak św. Jakuba-droga dolnośląska o znaczeniu regionalnym. W powiecie Zgorzeleckim na trasie szlaku znajdują się dwa obiekty: barokowy kościół filialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Sławnikowicach oraz kościół pw. NMP Królowej Polski w Gronowie. Obie świątynie, są dostępne do zwiedzania przed i po mszach św. oraz po wcześniejszym uzgodnieniu. Priorytetem w zakresie lokalnych działań w zakresie rozwoju turystyki kulturowej jest "materializacja" Szlaku Domów Przysługowych. Inicjatywa ta powinna powstać przy współpracy z powiatami: lubańskim, jeleniogórskim, bolesławieckim, kamiennogórskim i lwóweckim, co poniosłoby system do rangi regionalnej. Obszar obejmujący zasięgiem obiekty wybudowane w tym unikalnym dla mikroregionu stylu i technice zwany jest Krainą Domów Przysługowych. Działania na rzecz promocji turystycznej prowadzi "Stowarzyszenie Dom Kołodzieja", które jest organizatorem Dnia Otwartego Domów Przysługowych. Wydarzenie odbędzie się 27 maja 2018 roku. Na terenie powiatu zgorzeleckiego udostępnione zostanie 12 obiektów, w tym 9 na terenie miast Bogatynia. Ponadto powiat posiada potencjał kulturowy do utworzenia "Szlaku obiektów sakralnych ziemi zgorzeleckiej" w skład którego może wejść kilkanaście obiektów sakralnym. Należy wymienić m.in. XIII – wieczne romańskie kościoły w Trójcy, Studniskach, Jerzmankach, Jędrzychowicach i Łagowie. Szczególnie cenny jest kościół pw. św. Franciszka w Jerzmankach – jedna z najstarszych budowli sakralnych na Górnych Łużycach (1260 r.), obiekt zbudowany jest z bazaltu wydobywanego w pobliskich kamieniołomach. może stanowić również potencjalną destynację dla uprawiających geoturystykę. Kolejnym cennym obiektem jest kościół pw. Narodzenia NMP, stanowiący unikatowy przykład kościoła obronnego. Reprezentantami stylu barokowego, są kościoły w Białogórze, Miedzianej, Osieku Łużyckim, Radzimowie, Żarkach Średnich i Gronowie. Kościół pw. Piotra i Pawła w Miedzianej z uwagi na bogate wnętrza uznawany jest za jeden z najpiękniejszych kościołów wschodnich Łużyc. Cmentarz 2 Armii Wojska Polskiego oraz Centrum Edukacja, Pamięć, Kultura na terenie dawnego obozu STALAG VIII A w Zgorzelcu mogą stanowić element tematycznego systemu linearnej penetracji turystycznej tj. "Szlaku Martyrologii II wojny światowej" dla powstania, którego istnieje potencjał kulturowy na terenie całego kraju. W ramach popularyzacji tego elementu dziedzictwa można byłoby organizować cykliczne wycieczki z przewodnikiem. Również dziedzictwo archeologiczne regionu (6 stanowisk archeologicznych-ślad kultury materialnej plemion łużyckich) stanowi ważny element potencjału turystycznego regionu, wymagający tematyzacji. Najprostsza, a zarazem nie wymagająca nakładów finansowych formą interpretacji obu tematów, może być lokalny projekt sieci "cache'ów" obejmujący instalacje skrzynek przy każdym z obiektów w terenie. Geocaching z roku na rok cieszy się coraz większą popularnością. Przy odpowiedniej promocji projektów na stronie www.geocaching.pl może dojść do zainteresowania turystów z całego Dolnego Śląska, Czech i Niemiec.

Turystyka kulturowo-przyrodnicza

Walorami szczególnie cennymi dla miłośników tej formy turystyki jest zgrupowanie zespołów pałacowo-parkowych rozproszonych w północnej i centralnej części mikroregionu. Najcenniejszym obiektem pałacowym na terenie powiatu jest monumentalny XVIII wieczny, barokowy pałac w Radomierzycach. Rezydencja została wybudowana na sztucznej wyspie, otoczona jest "pierścieniem" rzeki Nysy Łużyckiej. Obiekt znajduje się w rękach prywatnych. Obecnie jest w trakcie remontu. We wnętrzach pałacowych ma w przyszłości powstać hotel

i centrum konferencyjne. Kolejnym z ważnych obiektów na terenie mikroregionu jest renesansowy zespół dworski w Łagowie, na terenie którego funkcjonuje obecnie trzygwiazdkowy hotel i pensjonat. Podobną funkcję pełni XVI wieczny renesansowy zespół pałacowo-parkowy w Lasowie. Klasycystyczny zespół dworski w Gronowie-miejsce zamieszkania malarki Wandy Stokwisch dostępny jest do zwiedzania po uzgodnieniu z właścicielką. W Pieńsku znajduje się XIX wieczny park, który powstał na terenie dawnego wyrobiska kopalni alunu i gliny. W owych czasach był to prekursorski projekt rekultywacji terenów przemysłowych. Obecnie gmina prowadzi działania na rzecz rewitalizacji tego terenu finansowane w ramach projektu "Przygody z Nysą" finansowanego z środków UE. W Zgorzelcu na terenie Parku Miejskiego im. Błachańca znajduje się neoklasycystyczny Miejski Dom Kultury z końca XIX wieku. W 1950 roku w budynku podpisano tzw. "Układ Zgorzelecki", który formalnie potwierdzał przebieg granicy polsko-niemieckiej na Odrze i Nysie Łużyckiej. Obecnie działa tutaj kino, amatorski teatr, organizowane, są także warsztaty dla dzieci i młodzieży. Działań na rzecz rewaloryzacji wymaga zespół pałacowo-parkowy w Kostrzynie, gdzie mieści się barokowy XVIII wieczny pałac. Obecnie teren parku jest zdziczały, widoczne, są tylko ślady pierwotnego założenia ogrodowego. Na terenie parku wzniesiono domy mieszkalne, których architektura pierwotnie zatarała charakter pierwotnego założenia. Wszystkie obiekty znajdują się na trasie Szlaku Historycznych Parków i Ogrodów Borów Dolnośląskich stworzonego z inicjatywy Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej. Trasa dostępna jest w formie śladów gpx, dostępna na odbiorniki GPS.

Turystyka industrialna

Niewątpliwą atrakcją dla turystów industrialnych jest możliwość zwiedzania wyrobiska Kopalni Węgla Brunatnego "Turów". Jest to jedno z największych wyrobisk eksploatacyjnych w Polsce. Jego powierzchnia sięga 24 km², a głębokość ponad 210 metrów. Tradycja wydobywania surowca w tym miejscu sięga 1904 roku. Organizatorem zwiedzania obiektu jest Towarzystwo Miłośników Ziemi Bogatyńskiej. Połączone jest ono ze zjazdem na ścianę węglową. Panoramę wyrobiska można podziwiać również z tarasu widokowego "Odkrywka" w Bogatyni. Kolejnym wartym uwagi obiektem jest wiadukt kolejowy na Nysie Łużyckiej w Zgorzelcu. Obiekt ten ma ponad 475 m długości i 35 m wysokości i jest jednym z najdłuższych w Polsce. Pierwotnie konstrukcja ta powstała w połowie XIX wieku. Wyszczona dzień przed zakończeniem II wojny światowej przez żołnierzy niemieckich. Oddana została ponownie do użytku w 1957 roku. Na terenie Zgorzelca znajduje się zespół młyna trójkołowego, którego historia sięga XIII wieku. Obecnie we wnętrzach obiektów znajduje się restauracja "Piwnica Staromiejska" jeden z najpiękniejszych obiektów gastronomicznych na terenie miasta.

Turystyka miejska, eventowa, żywej historii,

Zwiedzanie Zgorzelca może stanowić element oferty komplementarnej turystów odwiedzających Goerlitz. Na terenie miasta turyści mogą zwiedzić wystawę stałą w Muzeum Łużyckim zaaranżowaną na XIX wieczną izbę łużycką, Izbę pamięci Jakuba Boehme i zespół kamienic na Przedmieściu Nyskim. Oba obiekty biorą udział w cyklicznie organizowanej Nocy Muzeów. Szczególną uwagę turystów przyciąga zrewitalizowana ulice: Wrocławska i Daszyńskiego, gdzie usytuowane, są wyżej wymienione obiekty. Obszar ten położony na nadbrzeżu Nysy Łużyckiej stanowi doskonały punkt widokowy w kierunku historycznego centrum Goerlitz m.in XV wieczny gotycki kościół ewangelicki pw. św. Piotra i Pawła w Goerlitz. Jest to najstarsza część miasta, gdzie w trakcie prac archeologicznych odkryto ślady osadnictwa miejskiego z przełomu XII i XIII wieku. Oba miasta łączy pieszy i rowerowy Most Staromiejski-obiekt ten powstał pierwotnie w XV wieku, wysadzony pod koniec II wojny światowej, doczekał się odbudowy dopiero w 2004 roku. Jest to również miejsce skrzyżowania Szlaków Kulturowych VIA REGIA i Drogi św. Jakuba prowadzących

do Santiago de Compostela w Hiszpanii. Kontynuacje obu struktur penetracji turystycznej po stronie niemieckiej stanowi prowadząca przez Saksonie i Turyngię Ekumeniczna Droga Pątnicza. W Zgorzelcu organizowane, są dwa eventy kultury masowej o znaczeniu międzynarodowym. W ostatni weekend sierpnia w Zgorzelcu i Goerlitz organizowany jest event o międzynarodowym znaczeniu. jest tzw. święto miasta. "Jakuby-swięto starego miasta" organizowane, są cyklicznie od 2008 roku. W tym samym czasie na terenie Goerlitz odbywa się "Alstadfest Goerlitz". W ubiegłym roku obie imprezy przyciągnęły ponad 100 000 turystów. Impreza ta szczyty się atrakcyjnym programem, w ramach którego organizowane, są m.in. warsztaty filozoficzne, plenerowe spektakle teatralne, turnieje rycerskie i historyczny jarmark. Wydarzenie rozpoczyna symboliczne przekazanie kluczy do miasta. Impreza trwa 3 dni. Organizowane w ramach eventu turnieje rycerskie i konne mogą zainteresować odbiorców zainteresowanych **turystyką żywej historii**. Kolejnym wydarzeniem o randze międzynarodowej jest odbywający się lipcu na terenie Zgorzelca odbywa się Międzynarodowy Festiwal Piosenki Greckiej. Impreza trwa 3 dni, a program obejmuje występy zespołów muzycznych z całej Europy, kulinarny pokaz kuchni greckiej, oraz biesiadę organizowaną przez Tawernę Naoussa w Zgorzelcu. Ponadto na terenie Bogatyni organizowany jest cyklicznie Hałda Jazz Festiwal (event kultury wysokiej). Impreza trwa 3 dni. Obejmuje występy artystów jazzowych z całego kraju.

Turystyka biograficzna

Kolejnym cennym obiektem muzealnym na terenie Zgorzelca jest Izba Pamięci Jakuba Boehme-żyjącego na przełomie XVI i XVII wieku filozofa ewangelickiego, mistyka, głoszącego poglądy zgodne z doktryną gnostycyzmu. Jest on autorem kilkunastu dzieł m.in. "Aurora. czyli Jutrzenka o Poranku". W ramach ciekawostki należy wspomnieć, że w styczniu 2006 roku miasto odwiedził Nicolas Cage, jego celem było poszukiwanie śladów Boehme w Zgorzelcu i Goerlitz. Dom Jakuba Boehme usytuowany jest na Przedmieściu Nyskim w Zgorzelcu, obecnie w jego wnętrzach działa stale otwarta wystawa poświęcona życiu tej niezwyklej postaci. Grób filozofa znajduje się na cmentarzu w Goerlitz. Miejsca poświęcone życiu Boehme stanowią destynację turystyki biograficznej. Potencjał dla rozwoju tej formy penetracji przestrzeni kulturowej posiada także Pałac w Sławnikowicach, gdzie mieszkał Ehriensfried Walter von Tschirnhaus-żyjący na przełomie XVII i XVIII wieku uczony i filozof, uznawany za twórcę europejskiej porcelany. W Sławnikowicach stworzył on m.in. prywatne towarzystwo naukowe, wybudował hutę szkła i prowadził eksperymenty naukowe z zakresu optyki. Na skrzyżowaniu ulic Ogrodowej i Żeromskiego znajduje się nagrobek Bartłomieja Scultetusa żyjącego na przełomie XVI/XVII wieku astronoma, kartografa i twórcy zegarów słonecznych. Potencjał kulturowy związany z życiem i twórczością Boehme wykorzystany został podczas święta "Jakuby 2017". Boehme stał się inspiracją do organizacji warsztatów filozoficznych, w ramach których zorganizowani wykład "Podstawy skutecznej współczesnej praktyki stoickiej", quiz wiedzy na temat stoicyzmu, kiermasz książek i happening. Życie i osiągnięcia Tschirnhausa, mogłyby posłużyć do stworzenia produktu turystycznego w formie wystawy kolekcji porcelany miśnieńskiej połączonej z jarmarkiem. Z uwagi na długotrwały proces produkcji porcelany. Warsztaty ceramiczne dla turystów mogłyby się skupiać na malowaniu naczyń.

Turystyka militarna

Na terenie miasta Zgorzelec znajduje się Cmentarz Żołnierzy 2 Armii Wojska Polskiego, poległych wiosną 1945 roku, w czasie forsowania Nysy Łużyckiej. Jest to jedna z największych nekropolii tego typu w kraju. Spoczywa tutaj ponad 3400 żołnierzy polskich, w tym jeden podpułkownik Nikifor Jaśkiewicz, siedmiu majorów, 24 kapitanów, 43 poruczników, 195 podporuczników, 98 chorążych i 7 podchorążych, a także kobiety sanitariuszki. Ponadto spoczywa tu ponad 2000 anonimowych ciał, których nie udało się

ekshumować. Nad cmentarzem góruje pomnik Orła Piastowskiego dłuta Józefa Potępy. Monument został odsłonięty w 1978 roku. W południowej części miasta znajduje się teren niemieckiego obozu jenieckiego Stalag VIII A, funkcjonującego w latach 1939-45. Szacuje się, że do niewoli trafiło tutaj ponad 100 tys. jeńców wojennym m.in. narodowości polskiej, słowackiej, belgijskiej, francuskiej, włoskiej, amerykańskiej, brytyjskiej, rosyjskiej, a także obywatele Jugosławii, Nowej Zelandii i Australii. Obecnie na tym terenie znajduje się pomnik upamiętniający ofiary niewoli, cmentarz żołnierzy radzieckich oraz cmentarz jeńców radzieckich. Unikatowe w skali Europy Centrum Pamięć, Edukacja, Kultura MEETINGPOINT MUSIC MESSIAEN Zgorzelec-Görlitz usytuowane na terenie obozu jenieckiego STALAG VIII A stanowi miejsce upamiętniające jeniecką działalność artystyczną. Znajduje się tutaj wystawa poświęcona francuskiemu kompozytorowi Olivierowi Messiaenowi - jeńcowi osadzonemu na terenie Stalagu, który skomponował utwór "Kwartet na koniec czasu". Arcydzieło uznawane za jeden z najbardziej porywających utworów XX wieku. Dzieło powstało w niewoli, a jego premiera miała miejsce 15 stycznia 1941 roku. Autor jeszcze przed wojną zaczął doświadczać synestezji. Cierpienia związane z życiem codziennym w niewoli i nasilające się omamy stały się inspiracją do powstania utworu. Obiekt otwarto w 2015 roku, a pomysłodawcą budowy jest był Albrecht Goetze. W miejscu tym organizowane są warsztaty kompozytorskie, koncerty i multimedialne przedsięwzięcia muzyczne. Celem działalności placówki jest działalność jako miejsce spotkań młodzieży europejskiej. Obiekt czynny jest 5 dni w tygodniu, o stałych godzinach.